GENERALINIO ADVOKATO
JÁN MAZÁK IŠVADA,
pateikta 2008 m. birželio 12 d. [1]

I — Įvadas

1. Šiuo apeliaciniu skundu *MASDAR (UK) Ltd* (toliau – *Masdar*) prašo Teisingumo Teismo panaikinti 2006 m. lapkričio 16 d. Pirmosios instancijos teismo (penktoji kolegija) sprendimą *Masdar prieš Komisiją* [2] (toliau – skundžiamas sprendimas), kuriuo šis teismas atmetė jos pagal EB 235 ir 288 straipsnius pareikštą ieškinį dėl žalos, tariamai patirtos dėl nesumokėjimo už paslaugas, kurias ji teikė vykdydama Bendrijos paramos projektus, atlyginimo. *Masdar* reikalauja, kad Komisija sumokėtų 448 947,78 euro ir palūkanas.

2. Apeliaciniame skunde iš esmės keliamas klausimas, ar Pirmosios instancijos teismas teisingai nusprendė, kad, atsižvelgiant į nagrinėjamos bylos teisines ir faktines aplinkybes, kai pagal Bendrijos pagalbos programą Komisijos pasirinktas (pagrindinis) rangovas neapmoka subrangovui už jo suteiktas paslaugas, Komisijai negali kilti atsakomybė atlyginti subrangovui žalą, remiantis nepagrįsto praturtėjimo draudimo, *negotiorum gestio*, teisėtų lūkesčių apsaugos principais ar rūpestingumo pareiga.

II — Faktinės aplinkybės

3. Skundžiamame sprendime buvo nurodytos tokios nagrinėjamo ginčo faktinės aplinkybės:

„2. 1994 m. pradžioje vykdant techninės pagalbos Nepriklausomų valstybių sandraugai Bendrijos programą (TACIS) tarp Komisijos, atstovaujamos išorės ekonominių santykių generalinio direktorato (GD) generalinio direktoriaus pavaduotojo, ir *Helmico SA*, atstovaujamos įgaliotojo administratoriaus, buvo sudaryta sutartis MO.94.01/01.01/B002. Ši sutartis

1 — Originalo kalba: anglų.
2 — T-333/03, Rink. p. II-4377.

(Moldovos sutartis) buvo pavadinta „Pagalba privačių ūkininkų asociacijos organizavimui“ ir jai suteiktas TACIS/FD MOL 9401 projekto referencinis numeris (Moldovos projektas).

3. 1996 m. balandžio mėn. *Helmico* ir ieškovė sudarė subrangos sutartį, kuria *Helmico* pastarajai perleido kai kurių Moldovos sutartyje numatytų paslaugų teikimo pareigą.

4. 1996 m. rugsėjo 27 d. tarp Komisijos, atstovaujamos išorės ekonominių santykių generalinio direktorato (GD) generalinio direktoriaus pavaduotojo, ir *Helmico*, atstovaujamos įgaliotojo administratoriaus, buvo sudaryta TACIS sutartis RU 96-5276-00. Pagal šią sutartį (Rusijos sutartis) *Helmico* įsipareigojo teikti paslaugas Rusijoje vykdant projektą „Federalinė sėklos sertifikavimo ir tyrimo sistema“, kuriai suteiktas FD RUS 9502 projekto referencinis numeris (Rusijos projektas).

5. 1996 m. gruodžio mėn. *Helmico* ir ieškovė sudarė subrangos sutartį dėl Rusijos projekto, labai panašią į 1996 m. balandžio mėn. subrangos sutartį dėl Moldovos projekto.

6. Artėjant 1997 m. pabaigai, ieškovė susirūpino dėl *Helmico* mokėjimų vėlavimų, kuri nurodė, kad dėl šių vėlavimų kalta Komisija. Ieškovė susisiekė su Komisijos tarnybomis ir sužinojo, kad iki šios datos ji apmokėjo visas *Helmico* sąskaitas. Atlikus išsamesnį tyrimą, ieškovė sužinojo, kad apie iš Komisijos gautus mokėjimus *Helmico* ją informuodavo pavėluotai arba neteisingai. <…>

7. 1998 m. spalio 2 d. susitiko *Masdar* administratorius ir Komisijos atstovai.

8. 1998 m. spalio 5 d. Komisijos tarnybos faksu nusiuntė laišką *Helmico*. Šiame laiške Komisija išreiškė susirūpinimą, kad dėl konsorciumo *Helmico* narių nuomonių skirtumo gali žlugti Rusijos projektas, ir pabrėžė, kad jai svarbus Rusijos sutarties terminų laikymasis bei Rusijos projekto sėkmė. Ji paprašė *Helmico* garantijos, jos ir ieškovės bendrai pasirašytos deklaracijos forma, užtikrinančios, kad abi šalys visapusiškai sutaria dėl Rusijos sutarties sąlygų laikymosi ir kad Rusijos projektas bus įvykdytas per nustatytą terminą. Laiške nuro-

doma, kad, nepateikus tokios garantijos iki 1998 m. spalio 12 d. pirmadienio, Komisija taikys kitas priemones, siekdama užtikrinti, kad šis projektas būtų įvykdytas laikantis Rusijos sutartyje nustatytų sąlygų.

9. 1998 m. spalio 6 d. faksu *Helmico* atsakė Komisijos tarnyboms, kad konsorciumo narių nuomonių skirtumai buvo panaikinti ir nėra jokios grėsmės sėkmingam Rusijos projekto įvykdymui. Šiame atsakyme nurodoma, kad konsorciumo nariai sutiko, jog visi būsimi mokėjimai, įskaitant nagrinėjamas sąskaitas faktūras įgyvendinant Rusijos projektą, bus vykdomi į ieškovės nurodytą banko sąskaitą, o ne į *Helmico* sąskaitą. Ji taip pat nurodė:

„Buvo sutarta, kad nuo šios dienos sutarčių valdymas bus perduotas *Masdar* pirmininkui S. Prašytume kuo greičiau mums atsakyti dėl pritarimo šiems pakeitimams.“I

10. Šį laišką pasirašė *Helmico* įgaliotasis administratorius T, ranka prirašyta: „Patvirtinta S, *Masdar*, 1998 m. spalio 6 d.“.

11. *Helmico* tokį patį tos pačios dienos *Masdar* pirmininko pasirašytą laišką dėl pagal Moldovos sutartį mokėtinų sumų išsiuntė Komisijai.

12. 1998 m. spalio 7 d. *Helmico* nusiuntė Komisijai dar du laiškus, pasirašytus T ir *Masdar* vardu patvirtintus S. <…>

13. 1998 m. spalio 8 d. *Helmico* parašė du laiškus minėtų projektų koordinatoriams iš Komisijos „sutarčių“ tarnybos, prašydama būsimus mokėjimus pagal Rusijos ir Moldovos sutartis pervesti į kitą *Helmico* sąskaitą Atėnuose. Šie laiškai baigiami taip:

„Šių nurodymų *Helmico* negali pakeisti be raštiško *Masdar* pirmininko S pritarimo. Būtume dėkingi, jeigu informuotumėte *Masdar* apie mokėjimų eigą ir datą, kuomet jie bus vykdomi.“

14. 1998 m. spalio 8 d. *Helmico* ir ieškovė pasirašė susitarimą, kuriuo *Masdar* pirmininkui suteikiamas įgaliojimas pervesti lėšas iš Komisijai skirtuose 1998 m. spalio 7 d. ir 8 d. laiškuose nurodytų dviejų sąskaitų.

15. 1998 m. lapkričio 10 d. Komisija pateikė savo ataskaitą dėl Rusijos projekto pabaigos. Iš šešių vertinamų sričių keturios buvo įvertintos „puikiai“, viena – „gerai“ ir dar viena – „patenkinamai“. 1999 m. vasario 26 d. Komisija pateikė ataskaitą dėl Moldovos projekto, kurioje dvi sritys buvo įvertintos „gerai“, o likusios keturios „patenkinamai“.

16. 1999 m. vasario mėn. Komisijos pareigūnai atliko Moldovos ir Rusijos projektų auditą. Rusijos projekto auditas buvo baigtas 1999 m. balandžio mėnesį. 1999 m. liepos mėn. Moldovos projekto auditas dar nebuvo baigtas.

17. 1999 m. liepos 29 d. Komisijos tarnybos nusiuntė ieškovei laišką, kuriame nurodė, kad Komisija, kuriai buvo pranešta apie esančius finansinius pažeidimus, kiek tai susiję su *Helmico* ir ieškove, vykdant Rusijos ir Moldovos sutartis, sustabdė visus dar neatliktus mokėjimus ir pradėjo visapusišką auditą, siekdama nustatyti, ar, vykdant Rusijos ir Moldovos sutartis, Bendrijos lėšos buvo išeikvotos. Susirūpinusi dėl ieškovės finansinių sunkumų, Komisija ją informavo, kad galėtų pervesti 200 000 eurų avansą į *Helmico* sąskaitą, nurodytą šios bendrovės 1998 m. spalio 8 d.

18. 1999 m. rugpjūčio mėn. 200 000 eurų suma buvo pervesta į šią sąskaitą, kuri vėliau pervesta į ieškovės sąskaitą.

19. Tarp 1999 m. gruodžio mėn. ir 2000 m. kovo mėn. *Masdar* pirmininkas rašė keliems Komisijos pareigūnams bei už išorės santykius atsakingam Komisijos nariui Patten. Tarp įvairių nurodytų klausimų buvo ir klausimas dėl *Masdar* teikiamų paslaugų apmokėjimo.

20. 2000 m. kovo 22 d. Komisijos išorės santykių bendrosios tarnybos generalinis direktorius parašė *Masdar* pirmininkui nurodydamas:

„Po intensyvių konsultacijų (kuriose buvo numatytos kelios galimybės, įskaitant galutinį dviejų sutarčių apmokėjimą, išmokant papildomas sumas *Masdar*, apskaičiuotas pagal jūsų atliktus darbus ir patirtas išlaidas), Komisijos tarnybos galiausiai nusprendė išieškoti iš *Helmico* anksčiau pervestas lėšas. Teisiniu požiūriu galima manyti, kad visi tiesiogiai *Masdar* atlikti mokėjimai (netgi per *Helmico* banko sąskaitą, prie kurios jūs turite priėjimą) *Helmico* bankroto atveju būtų laikomi *Helmico* administratoriaus ar kreditorių suderintaisiais veiksmais. Be to, neaišku, ar, kilus ginčui tarp *Helmico* ir *Masdar*, Europos Komisijos sumokėtos lėšos galiausiai atitektų *Masdar*, kaip to tikisi Komisija."

21. 2000 m. kovo 23 d. Komisija parašė *Helmico*, nurodydama, kad atsisako apmokėti sąskaitas faktūras, kurių mokėjimas buvo sustabdytas, ir prašo sugrąžinti 2 091 168,07 euro sumą. Komisija ėmėsi šių veiksmų, sužinojusi, kad *Helmico* sukčiavo vykdydama Moldovos ir Rusijos sutartis.

22. 2000 m. kovo 31 d. ieškovė *High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division* pateikė ieškinį *Helmico*, kuriuo reikalavo sumokėti 453 000 eurų už pagal subrangos sutartį atliktas paslaugas vykdant Moldovos ir Rusijos sutartis.

23. 2000 m. balandžio 4 d. Komisija nusiuntė *Helmico* du oficialius nurodymus grąžinti lėšas pagal (1977 m. gruodžio 21 d. Europos Bendrijų bendrajam biudžetui taikomo) finansinio reglamento (OL L 356, p. 1) 28 straipsnio 2 dalį. 2002 m. vasario 1 d. apie šių dokumentų turinį buvo pranešta ieškovės advokatams (žr. šio sprendimo 36 punktą).

24. 2000 m. birželio 15 d. *Masdar* pirmininkas nusiuntė faksą už išorės santykius atsakingam Komisijos nariui, kuriame nurodė:

„Prieš 18 mėnesių mes Europos Komisiją įspėjome apie sunkumus, su kuriais buvome susidūrę vykdydami su savo partneriais *Helmico* du projektus. Mes buvome patikinti, kad jeigu toliau vykdysime projektus, Europos Komisija užtikrins mūsų paslaugų apmokėjimą. Mes jūsų vardu tęsėme dviejų projektų finan-

savimą ir jų vykdymą, patirdami didelių papildomų išlaidų, neatsižvelgiant į tai, kad jau žinojome apie *Helmico* sukčiavimą *Masdar* atžvilgiu ir kad šios lėšos gali būti neatlygintos."

25. 2000 m. liepos 25 d. laiške pateiktas Komisijos nario atsakymas patvirtina 2000 m. kovo 22 d. nurodytą Komisijos poziciją.

26. 2001 m. vasario 5 d. *Masdar* pirmininkas dar kartą nusiuntė faksą už išorės santykius atsakingam Komisijos nariui, nurodydamas, pirma, kad ieškovė buvo Rusijos ir Moldovos sutarčių, sudarytų su Komisija, šalis, ir, antra, kad 1998 m. spalio 2 d. susitikime Komisija užtikrino, jog jai bus atlyginta, jeigu ji tęs Rusijos ir Moldovos projektus.

27. 2001 m. balandžio mėn. ieškovė kreipėsi į Komisiją, kad ši išnagrinėtų galimybę tiesiogiai apmokėti už atliktus darbus ir *Helmico* išrašytas sąskaitas faktūras.

28. 2001 m. gegužės 8 d. laiške už išorės santykius atsakingas Komisijos narys dar kartą patvirtino Komisijos poziciją, kad ieškovė nėra Rusijos ir Moldovos sutarčių šalis.

29. 2001 m. gegužės 21 d. ieškovės advokatai ir Komisijos tarnybos susitiko aptarti galimybės tiesiogiai atlyginti ieškovei už teiktas paslaugas.

30. 2001 m. rugpjūčio 1 d. ieškovės advokatai pakartojo savo prašymą, kuriuo siekiama, kad Komisija neatlygintinai įvykdytų mokėjimus. Ieškovė prašė sumokėti 448 947,78 euro arba, nepatenkinus šio reikalavimo, 249 314 eurų. Pirmoji suma atitiko bendrą *Helmico* Komisijai išrašytų sąskaitų faktūrų sumą, kuri nebuvo sumokėta, o antra – sumą už darbus, atliktus atskleidus sukčiavimą.

31. 2001 m. rugpjūčio 28 d. ieškovės advokatai ir Komisijos tarnybos susitiko, kad aptartų galimybę tiesiogiai atlyginti ieškovei už teiktas paslaugas.

32. 2001 m. spalio 10 d. ieškovės advokatai perdavė Komisijos tarnyboms 1998 m. parengtos ataskaitos kopiją. Buvo tikimasi, kad šis dokumentas padės Komisijos tarnyboms surasti *Helmico* administratorius.

33. 2001 m. spalio 16 d. Komisijos tarnybos atsakė, kad informacija buvo perduota kompetentingoms GD „Biudžetas“ tarnyboms, Kovos su sukčiavimu tarnybai ir finansų bei sutarčių skyriui, užsiimančiam TACIS programomis, bei kad Komisijos tarnybos ėmėsi visų būtinų veiksmų surasti *Helmico* administratorius.

34. 2001 m. spalio 16 d. ieškovės advokatai parašė Komisijai, kad tarp Komisijos tarnybų ir ieškovės buvo nerašytas susitarimas, jog skaičiuojant nuo 1998 m. spalio 8 d. Komisija sumokės ieškovei, jeigu ji užtikrins Rusijos ir Moldovos projekto įgyvendinimą. Pagrindiniais šiame laiške pateiktais argumentais siekiama įrodyti, kad Komisija leido ieškovei nuo 1998 m. tapti pagrindine Rusijos projekto subrangove. Šis laiškas baigiamas taip:

„Būčiau dėkingas, jeigu praneštumėte, ar Komisijos tarnybos pritaria šiame laiške pateiktam argumentui, ir, jei taip, ar jos pasirengusios pervesti į *Masdar Ltd* sąskaitą 279 711,85 euro avansą, kol bus baigta išieškojimo iš *Helmico* procedūra.“

35. 2001 m. lapkričio 13 d. laiške Komisijos tarnybos atmetė ieškovės advokatų pateiktus argumentus. Šis laiškas baigiamas taip:

„Komisija pradės išieškoti *Helmico* gautas sumas iš jos atstovų pagal nurodymus grąžinti lėšas. Atsižvelgiant į šios procedūros rezultatus, gali būti imtasi naujų veiksmų dėl išieškotų sumų panaudojimo.“

36. 2002 m. vasario 1 d. raštu atsakydamos į ieškovės advokatų pateiktą prašymą, Komisijos tarnybos paaiškino, kad šie du nurodymai grąžinti lėšas, kurių pirmasis susijęs su Moldovos sutartimi dėl 1 236 200,91 euro išieškojimo, o antrasis – su Rusijos sutartimi dėl 854 967,16 eurų išieškojimo, arba iš viso 2 091 168,07 euro, 2000 m. balandžio 4 d. buvo pateikti *Helmico*.

37. 2002 m. vasario 27 d. laiške Komisijos tarnyboms ieškovės advokatai nurodė, kad dviejuose nurodymuose grąžinti lėšas numatytos sumos apytiksliai atitinka sumas, kurias Komisija sumokėjo *Helmico*. Iš to jie daro išvadą, kad Komisija nusprendė, jog nebūtina pateikti nurodymus dėl *Helmico* Komisijai išrašytų sumų, kurių pastaroji nesumokėjo, sugrąžinimo.

38. 2002 m. kovo 11 d. Komisijos tarnybos parašė ieškovės advokatams, patvirtindamos, kad du nurodymai sugrąžinti lėšas, kuriuos 2000 m. balandžio 4 d. išdavė Komisijos tarnybos *Helmico* atžvilgiu, neapima *Helmico* Komisijai pateiktų apmokėtinų, bet pastarosios nesumokėtų sumų.

39. 2002 m. gruodžio 17 d. Komisijos teisės tarnyba perdavė ieškovės advokatams *Helmico* Komisijai pateiktų apmokėtinas sumas patvirtinančių dokumentų kopijas bei nurodė datas, mokėjimų sumas ir nesumokėtas sumas.

40. 2003 m. vasario 18 d. susitiko ieškovės advokatai ir Komisijos tarnybos.

41. 2003 m. balandžio 23 d. ieškovės advokatai Komisijos tarnyboms pateikė registruotą laišką, kuris baigiamas taip:

„<…> Jeigu Komisijos tarnybos vėliausiai iki 2003 m. gegužės 15 d. nepateiks mūsų klientui konkretaus mokėjimo už atliktas paslaugas pasiūlymo, Pirmosios instancijos teisme bus pareikštas ieškinys Komisijai pagal EB 235 ir 288 straipsnius (anksčiau – EB sutarties 178 ir 215 straipsniai).“

42. 2003 m. gegužės 15 d. faksu Komisija ieškovės advokatams pasiūlė susitikti ir aptarti galimą taikų susitarimą, pagal kurį Komisija sumokėtų ieškovei 249 314,35 euro už atliktus darbus atskleidus *Helmico* sukčiavimą, jeigu ieškovė įrodys, kad buvo susitarta, jog jai Komisija mokės tiesiogiai, jeigu bus įgyvendinti Rusijos ir Moldovos projektai.

43. 2003 m. birželio 23 d. registruotu laišku ieškovės advokatai Komisijos tarnyboms atsakė, kad atsisako dalyvauti derybose Komisijos pasiūlytomis sąlygomis, išdėstydami ieškovės reikalavimo detales bei sąlygas, kuriomis ji dalyvautų susitikime.

44. Po šio registruoto laiško 2003 m. liepos 3 d. buvo išsiųstas faksas, kuriame ieškovės advokatai prašė Komisijos atsakyti dėl galimybės iki 2003 m. liepos 15 d. suorganizuoti susitikimą laikantis pasiūlytų sąlygų, nurodant, kad jam neįvykus bus pareikštas ieškinys Pirmosios instancijos teisme.

45. 2003 m. liepos 22 d. Komisijos tarnybos atsakė, kad jos negali įvykdyti ieškovės prašymo sumokėti.“

III — Procesas Pirmosios instancijos teisme ir skundžiamas sprendimas

4. 2003 m. rugsėjo 30 d. pateiktu pareiškimu *Masdar* pareiškė Pirmosios instancijos teisme ieškinį dėl žalos atlyginimo, kuriame jos reikalavimas atlyginti žalą grindžiamas nepagrįsto praturtėjimo draudimo principu (*de in rem verso*), kito asmens reikalų tvarkymu (*negotiorum gestio*), teisėtų lūkesčių principo pažeidimu ir galiausiai tuo, kad Komisijos tarnybų veiksmai, dėl kurių ji patyrė žalą, yra padaryti tyčia arba dėl nerūpestingumo.

5. Šalims nesuradus taikaus ginčo sprendimo būdo, Pirmosios instancijos teismas skundžiamu sprendimu atmetė ieškinį ir priteisė iš *Masdar* bylinėjimosi išlaidas, remdamasis pagrindais, kuriuos galima apibendrinti taip.

6. Iš pradžių Pirmosios instancijos teismas išdėstė sąlygas, kuriomis, remiantis nusistovėjusia teismų praktika, pagal EB 288 straipsnio antrąją pastraipą gali kilti Bendrijos deliktinė atsakomybė tiek už neteisėtus jos institucijų veiksmus, tiek už tokių institucijų veiksmus, kurių neteisėtas pobūdis nėra įrodytas.

7. Paskui Pirmosios instancijos teismas nurodė, kad *Masdar* prašymas atlyginti žalą pagrįstas, kiek tai susiję su nepagrįstu praturtėjimu ir *negotiorum gestio*, deliktinės atsakomybės, kuri nesusijusi su Bendrijos institucijų neteisėtais veiksmais įgyvendinant savo funkcijas, taisyklėmis ir kiek tai susiję su teisėtų lūkesčių apsaugos principo pažeidimu ir Komisijos tyčiniais veiksmais ar nerūpestingumu, Bendrijos deliktinės atsakomybės, kylančios dėl jos institucijų neteisėtų veiksmų, taisyklėmis.

8. Tada Pirmosios instancijos teismas išnagrinėjo reikalavimus, pagrįstus *de in rem verso* (nepagrįstas praturtėjimas) ir *negotiorum gestio*.

9. Pripažindamas, kad reikalavimas atlyginti žalą iš esmės gali būti pagrįstas šiais principais, Pirmosios instancijos teismas siekė nustatyti, ar ieškinio, pagrįsto *de in rem verso* arba *negotiorum gestio*, pateikimo sąlygos buvo įvykdytos šioje byloje.

10. Šiuo atžvilgiu Pirmosios instancijos teismas konstatavo, kad šios bylos faktinėmis ir teisinėmis aplinkybėmis ieškiniai, grindžiami nepagrįstu praturtėjimu ar *negotiorum gestio*, negali būti patenkinti.

11. Šią išvadą Pirmosios instancijos teismas padarė nurodydamas, kad pagal bendrus valstybių narių teisės sistemoms principus tokie ieškiniai negali būti pateikti, kai praturtėjusiojo asmens ar atstovaujamojo gauta nauda gali būti pateisinta sutartimi ar teisės akte numatyta pareiga, be to, tokius ieškinius galima pateikti tik subsidiariai, tai yra tuo atveju, kai šalis, kuriai padaryta žala, negali kitaip susigrąžinti jai mokėtinų sumų.

12. Šiuo atžvilgiu Pirmosios instancijos teismas pabrėžė byloje egzistavusius sutartinius santykius, būtent sutartinius santykius

tarp Komisijos ir *Helmico* bei tarp pastarosios ir *Masdar*, ir, be kita ko, nusprendė, kad *Helmico* turėjo atlyginti *Masdar* už atliktus darbus bei prisiimti dėl nesumokėjimo tenkančią atsakomybę, o galimas *Helmico* nemokumas negali pateisinti to, kad Komisija turi prisiimti šią atsakomybę.

13. Pirmosios instancijos teismas padarė išvadą, kad galimas Komisijos praturtėjimas arba ieškovės pajamų praradimas, kilęs iš nustatytų sutartinių santykių, negali būti laikomas nepagrįstu.

14. Pirmosios instancijos teismas taip pat nusprendė, kad šioje byloje buvo akivaizdžiai neįvykdytos civilinio ieškinio *negotiorum gestio* pateikimo sąlygos. Šiuo klausimu jis laikėsi nuomonės, kad *Masdar* susisiekė su Komisijos tarnybomis prieš prisiimdama įsipareigojimus įgyvendinti projektus, todėl jos sutartinių įsipareigojimų vykdymas *Helmico* atžvilgiu negali būti pagrįstai laikomas savanorišku kišimusi į kito asmens reikalus. Pirmosios instancijos teismas taip pat nustatė, kad *Masdar* argumentai prieštarauja *negotiorum gestio* principams, kiek įgaliotojas yra informuotas apie įgaliotinio veiksmus.

15. Papildomai nurodęs, jog nebuvo nustatyta, kad *Masdar* būtų padaryta neįprasta ar ypatinga žala, viršijanti jos veiklai būdingas ekonominės ir komercinės rizikos ribas, Pirmosios instancijos teismas padarė išvadą, kad reikalavimai atlyginti žalą, susiję su nepagrįstu praturtėjimu ir *negotiorum gestio*, turi būti atmesti kaip nepagrįsti.

16. Kalbant apie tariamą teisėtų lūkesčių apsaugos principo pažeidimą, pažymėtina, kad Pirmosios instancijos teismas atmetė šį ieškinio pagrindą, nes, jo nuomone, išnagrinėta turima informacija neparodė konkrečių Komisijos suteiktų garantijų, dėl kurių ieškovė galėjo turėti pagrįstų lūkesčių, leidžiančių jai remtis šiuo principu.

17. Be to, Pirmosios instancijos teismas atmetė kaip nepagrįstus *Masdar* argumentus, susijusius su tuo, jog Komisijos veiksmai tariamai buvo padaryti tyčia ar dėl nerūpestingumo, iš esmės nuspręsdamas, kad šie argumentai dėl tariamos rūpestingumo pareigos nebuvo pakankamai pagrįsti ir kad nebuvo įrodytas priežastinis ryšys tarp tariamo pareigos pažeidimo ir nurodytos žalos.

18. Galiausiai Pirmosios instancijos teismas atmetė *Masdar* prašymą išklausyti liudytoją, būtent *Masdar* administratorių W, dėl 1998 m. spalio 2 d. susitikimo. Šiuo atžvilgiu Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad

net jei toks liudijimas įrodytų, kaip teigia *Masdar*, jog Komisija ir *Masdar* kartu norėjo, kad *Masdar* įgyvendintų aptariamus projektus, to nebūtų pakakę nustatyti, jog egzistuoja tiksli, nesąlyginė ir išsami informacija, įrodanti, kad Komisija įsipareigojo tiesiogiai mokėti ieškovei nuo tos dienos.

IV — Šalių reikalavimai Teisingumo Teisme

19. *Masdar* Teisingumo Teismo prašo:

— panaikinti skundžiamą sprendimą,

— priteisti iš Komisijos sumokėti apeliantei 448 947,78 euro sumą, kurią ji nurodė pirmojoje instancijoje, arba, nepatenkinus šio reikalavimo, 249 314,35 euro sumą, arba bet kurią kitą sumą, kurią Teisingumo Teismas laiko pagrįsta, ir palūkanas nuo nustatytos sumos,

— priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas, patirtas šioje instancijoje ir pirmojoje instancijoje.

20. Komisija Teisingumo Teismo prašo:

— atmesti apeliacinį skundą,

— nepatenkinus šio reikalavimo, jei Teisingumo Teismas panaikintų visą skundžiamą sprendimą ar jo dalį, atmesti apeliantės prašymą atlyginti žalą,

— priteisti iš apeliantės bylinėjimosi išlaidas, patirtas šioje instancijoje ir pirmojoje instancijoje,

— nepatenkinus šio reikalavimo, jei Teisingumo Teismas patenkintų apeliantės prašymus, priteisti iš pastarosios vieną trečdalį bylinėjimosi išlaidų, kurias ji patyrė pirmojoje instancijoje.

V — Dėl apeliacinio skundo

A — *Pirminės pastabos*

21. Prieš pradedant nagrinėti *Masdar* apeliacinio skundo pagrindus, būtų tinkama pateikti keletą pirminių pastabų.

22. Visų pirma, kalbant apie nagrinėjamos bylos kontekstą, reikėtų pažymėti, kad, kaip per teismo posėdį nagrinėjamoje byloje aiškiai patvirtino *Masdar*, šalys sutaria, kad tarp *Masdar* ir Komisijos nebuvo tiesioginių sutartinių santykių ir kad tokie sutartiniai santykiai dėl paslaugų teikimo pagal susijusias Bendrijos pagalbos programas buvo, pirma, tik tarp *Helmico* ir Komisijos ir, antra, tarp *Helmico* ir *Masdar*.

23. Vis dėlto iš bylos šalių pateiktos informacijos matyti, kad *Helmico*, kuri privalo sumokėti *Masdar* už pagal subrangos sutartį atliktas paslaugas, turi būti laikoma nemokia, o jos administratorių nepavyksta surasti. *Masdar* ieškinių, pareikštų siekiant prisiteisti iš *Helmico* mokėtinas sumas, nagrinėjimas Anglijos ir Velso teismuose, kurių kompetencijai pagal subrangos sutartį priskirtas galimų sutartinių ginčų sprendimas, buvo sustabdytas neterminuotam laikui.

24. Būtent tokiomis aplinkybėmis *Masdar* pareiškė Pirmosios instancijos teisme ieškinį *prieš Komisiją* dėl patirtos žalos atlyginimo, reikalaudama, be kita ko, sumokėti už atliktas paslaugas [3] ir palūkanas.

25. Kaip *Masdar* pripažino šios apeliacinės bylos posėdyje, Komisijai pateikti reikalavimai iš esmės pagrįsti dviem pagrindiniais argumentais, būtent, pirma, kad Komisija suteikė jai garantijas dėl apmokėjimo už atliktas paslaugas ir, antra, net jeigu nebuvo tokių garantijų, Komisijai kyla deliktinė atsakomybė iš esmės nepagrįsto praturtėjimo (*de in rem verso*) ir *negotiorum gestio* pagrindais.

3 — Reikalaujama sumokėti suma atitinka bendrą paslaugų, kurių apmokėjimas pagal pateiktas sąskaitas buvo sustabdytas, vertę: žr. skundžiamo sprendimo 71 ir 98 punktus.

26. Šiuo atžvilgiu reikia pastebėti, kad nagrinėjamoje byloje neginčijama, kaip tai aiškiai patvirtino šalys teismo posėdyje, jog reikalavimas atlyginti nuostolius iš esmės gali būti, kaip Pirmosios instancijos teismas pripažino skundžiamame sprendime, pagrįstas minėtaisiais principais, kurie pagal Pirmosios instancijos teismo skundžiamą sprendimą ir bylos šalių paaiškinimus abu yra susiję su deliktinės atsakomybės taisyklėmis. Taigi šioje byloje nėra prieštaraujama ar ginčijamasi, kad Bendrijos teisės sistemoje apskritai egzistuoja tokie principai, kuriais remiasi *Masdar*.

27. Tad ši apeliacinė byla iš esmės susijusi su klausimu, ar Pirmosios instancijos teismas teisingai nusprendė, kad šiais principais pagrįstas *Masdar* reikalavimas bet kuriuo atveju negali būti patenkintas, atsižvelgiant į faktines bylos aplinkybes.

28. Konkrečiai kalbant, *Masdar* savo apeliaciniam skundui pagrįsti nurodė septynis pagrindus.

29. Pirmajame pagrinde *Masdar* tvirtina, jog Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidą manydamas, kad *Masdar* veikė išimtinai laikydamasi su *Helmico* prisiimtų sutartinių įsipareigojimų ir dėl šios priežasties atmetė reikalavimus, susijusius su nepagrįstu praturtėjimu ir *negotiorum gestio*. Antrajame pagrinde ji teigia, jog, nepaisant šio klausimo, Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidą, neatsižvelgdamas į tai, kad Komisija turėjo reikalavimo susigrąžinti sumas teisę ir taip Komisija naudojosi šiais įgaliojimais. Trečiajame pagrinde ginčijamas Pirmosios instancijos teismo vertinimas, jog *Masdar* veiksmai negali būti laikomi savanoriškais, kad Komisija pati galėjo įgyvendinti projektą ir kad reikalaujama, jog asmuo, pateikiantis reikalavimą pagal *negotiorum gestio* principą, būtinai turi veikti apie tai nieko nežinant įgaliotojui. Ketvirtajame pagrinde *Masdar* tvirtina, kad Pirmosios instancijos teismo išvados dėl nepagrįsto praturtėjimo ir *negotiorum gestio* bei dėl teisėtų lūkesčių yra prieštaringos. Penktajame pagrinde apeliantė teigia, kad atmesdamas atsakomybe dėl nerūpestingumo ar dėl tyčios pagrįstą reikalavimą Pirmosios instancijos teismas klydo manydamas, kad *Masdar* pateikė nepakankamai argumentų. Galiausiai šeštajame ir septintajame pagrinduose *Masdar* tvirtina, kad Pirmosios instancijos teismas padarė klaidą nuspręsdamas, kad Komisija apeliantei nebuvo suteikusi jokių garantijų.

30. Kadangi pirmasis, antrasis ir trečiasis pagrindai susiję su reikalavimu dėl nepagrįsto praturtėjimo ir *negotiorum gestio*, jie bus nagrinėjami kartu. Šeštasis ir septintasis pagrindai taip pat bus nagrinėjami kartu, nes jais ginčijama Pirmosios instancijos teismo išvada, kad Komisija nebuvo suteikusi jokių garantijų, kurios pagrindu buvo atmestas reikalavimas, susijęs su teisėtų lūkesčių

apsaugos principo pažeidimu. Be to, šiuos du pagrindus reikia išnagrinėti prieš ketvirtąjį pagrindą, kuriame *Masdar* tvirtina, kad ši Pirmosios instancijos teismo išvada neatitinka išvados dėl nepagrįsto praturtėjimo (*de in rem verso*) ir *negotiorum gestio*.

Skundžiamo sprendimo 146–148 punktuose akivaizdžiai pripažinęs, kad 1998 m. spalio 2 d. vykusiame susitikime *Masdar* nenorėjo toliau vykdyti su *Helmico* sudarytų sutarčių, Pirmosios instancijos teismas turėjo išnagrinėti, ar *Masdar* vis dar buvo teisiniu požiūriu įpareigota toliau vykdyti subrangos sutartis. *Helmico* sukčiavimas ir esminių įsipareigojimų nevykdymas nemokant *Masdar* yra pakankamai rimtas pažeidimas pagal Anglijos teisę, kuris suteikė *Masdar* teisę laikyti sutartį nutraukta ir kreiptis į teismą dėl sumų, kurios jai turėjo būti sumokėtos, bei žalos, atsiradusios dėl *Helmico* sutarties nevykdymo, atlyginimo. Atsisakymas atsižvelgti į *Masdar* teisę nutraukti subrangos sutartį taip pat yra procesinis pažeidimas.

B — *Dėl apeliacinio skundo pagrindų*

1. Dėl pirmojo, antrojo ir trečiojo pagrindų, susijusių su Pirmosios instancijos teismo vertinimu nagrinėjant reikalavimus dėl nepagrįsto praturtėjimo (*de in rem verso*) ir *negotiorum gestio*

a) Pagrindiniai argumentai

31. Pirmajame pagrinde apeliantė tvirtina, kad Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidą, skundžiamo sprendimo 98, 99 ir 101 punktuose nuspręsdamas, kad *Masdar* veikė išimtinai laikydamasi *Helmico* atžvilgiu prisiimtų sutartinių įsipareigojimų.

32. Remdamasi antruoju pagrindu *Masdar* teigia, kad, nepaisant to, ar ji veikė laikydamasi *Helmico* atžvilgiu prisiimtų sutartinių įsipareigojimų, Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidą, kai spręsdamas Komisijos nepagrįsto praturtėjimo klausimą neatsižvelgė į tai, kad Komisija nebuvo įprasta sutarties šalis, nes pagal 1977 m. gruodžio 21 d. Europos Bendrijų bendrajam biudžetui taikomą finansinį reglamentą ji turėjo išieškojimo teisę, dėl kurios ankstesni sutartiniai santykiai netenka praktinės reikšmės. Apeliantė visų pirma pažymi, kad Pirmosios

instancijos teismas visuose savo motyvuose, kuriais remdamasis jis atmetė su nepagrįstu praturtėjimu ir *negotiorum gestio* susijusius reikalavimus, neatsižvelgė į tai, kad Komisija laukė iki 2000 m. balandžio mėn. prieš pateikdama nurodymą *Helmico* grąžinti lėšas, kai *Masdar* jau buvo atlikusi darbus.

33. Galiausiai trečiajame apeliacinio skundo pagrinde *Masdar* konkrečiai ginčija keletą Pirmosios instancijos teismo išvadų *negotiorum gestio* klausimu. Apeliantės nuomone, skundžiamo sprendimo 101–103 punktuose pateikti motyvai dėl *negotiorum gestio* yra prieštaringi ir akivaizdžiai neatitinka faktinių aplinkybių.

34. Pirma, apeliantė teigia, kad Pirmosios instancijos teismas padarė klaidą nuspręsdamas, jog *Masdar* veiksmai negali būti laikomi savanoriškais. Šiuo atžvilgiu *Masdar* nurodo, kad jos įsipareigojimai *Helmico* buvo pasibaigę, ir vien ta aplinkybė, kad 1998 m. spalio mėn. *Masdar* kreipėsi į Komisijos tarnybas, nėra kliūtis jos vėlesnius veiksmus laikyti savanoriškais, nes 1998 m. spalio 2 d. susitikime nebuvo parengtas joks oficialus dokumentas.

35. Antra, apeliantė ginčija išvadą, kad Komisija pati galėjo įgyvendinti projektą. Visuotinai žinoma, kad Komisija tokias sutartis sudaro su išorės rangovais būtent todėl, kad ji neturi vidinių išteklių vykdyti tokius projektus. Be to, Komisija neinformavo *Masdar* apie sutarties nutraukimą ir ketinimus ieškoti kito rangovo.

36. Trečia, *Masdar* tvirtina, jog Pirmosios instancijos teismas padarė klaidą manydamas, kad *negotiorum gestio* principas negali būti taikomas, jei įgaliotojas žino, kad būtina imtis veiksmų. Nors tiesa, kad daugeliu kito asmens reikalų tvarkymo atvejų įgaliotojas nežino, kad būtina imtis veiksmų siekiant išvengti galimų nuostolių, nėra jokios loginės priežasties reikalauti, kad įgaliotojas nežinotų apie tokį būtinumą.

37. Komisija teigia, kad pirmasis skundo pagrindas yra nepriimtinas ir bet kuriuo atveju akivaizdžiai nepagrįstas. Komisija pažymi, jog *Masdar* niekada Pirmosios instancijos teisme netvirtino, kad ši institucija nutraukė su *Helmico* sudarytas sutartis, ir iš bylos medžiagos matyti, kad iš tikrųjų ji šių sutarčių nenutraukė. Iš tiesų pagal Anglijos teisę dėl esminio sutarties pažeidimo jo nepadariusi sutarties šalis gali nutraukti

sutartį, tačiau dėl tokio pažeidimo sutartis savaime nenutrūksta. Taip pat yra netikslus tvirtinimas, kad Pirmosios instancijos teismas nesvarstė šio klausimo, nes skundžiamo sprendimo 103 punkte jis konstatavo, kad *Masdar* ir toliau vykdė sutartis su *Helmico*.

b) Vertinimas

40. Pirmiausia reikia priminti, jog Bendrijos teisinėje sistemoje EB 225 straipsnyje numatytas apeliacinis procesas nėra skirtas tam, kad Teisingumo Teismas iš naujo visais aspektais išnagrinėtų Pirmosios instancijos teisme pareikštą ieškinį.

38. Dėl argumentų, susijusių su jos išieškojimo teise, Komisija nurodo, kad Pirmosios instancijos teismas iš esmės atsakė į visus argumentus, kurie buvo pateikti tvirtinimams dėl nepagrįsto Komisijos praturtėjimo pagrįsti. Ieškinys, susijęs su nepagrįstu praturtėjimu, negali būti patenkintas, nes Komisija gavo naudos iš savo ir *Helmico* sutarties, o *Masdar* turėjo pareigą imtis veiksmų pagal savo ir *Helmico* subrangos sutartį.

41. Iš tiesų pagal nusistovėjusią teismų praktiką apeliaciniame procese Teisingumo Teismas kompetentingas teisiškai vertinti tik pirmojoje instancijoje išnagrinėtus teisinius pagrindus [4]. Taigi Teisingumo Teismas tokiame procese gali tik išnagrinėti, ar apeliaciniame skunde pateikti argumentai identifikuoja skundžiamame sprendime padarytą teisės klaidą [5]. Be to, iš EB 225 straipsnio, Teisingumo Teismo statuto 58 straipsnio pirmosios pastraipos ir Procedūros reglamento 112 straipsnio 1 dalies pirmosios pastraipos c punkto matyti, kad apeliaciniame skunde turi būti tiksliai nurodytos sprendimo, kurį prašoma panaikinti, skundžiamos dalys ir teisiniai argumentai, konkrečiai pagrindžiantys šį prašymą [6].

39. Galiausiai paneigdama trečiąjį pagrindą Komisija, be kita ko, pastebi, kad išvada, jog Komisija pati galėjo įgyvendinti projektą, yra fakto klausimas, kuris negali būti ginčijamas apeliacine tvarka, o skundžiamo sprendimo 97 ir paskesniuose punktuose esančio teiginio, kad *Masdar* veikė pagal sutartis su *Helmico*, bet kuriuo atveju pakanka su *negotiorum gestio* susijusiems argumentams atmesti.

4 — Šiuo klausimu žr. 1994 m. birželio 1 d. Sprendimą *Komisija prieš Brazzelli Lualdi ir kitus* (C-136/92 P, Rink. p. I-1981, 59 punktas) ir 2008 m. vasario 21 d. Sprendimą *Komisija prieš Girardot* (C-348/06 P, Rink. p. I-833, 49 punktas).

5 — Šiuo klausimu žr. 2000 m. liepos 4 d. Sprendimą *Bergaderm ir Goupil prieš Komisiją* (C-352/98 P, Rink. p. I-5291, 35 punktas); 2003 m. rugsėjo 30 d. Sprendimą *Eurocoton ir kiti prieš Tarybą* (C-76/01 P, Rink. p. I-10091, 47 punktas) ir sprendimo *Komisija prieš Girardot*, minėto 4 išnašoje, 49 punktą.

6 — Šiuo klausimu žr., be kita ko, 1998 m. gegužės 28 d. Sprendimą *John Deere prieš Komisiją* (C-7/95 P, Rink. p. I-3111, 20 punktas) ir 2005 m. liepos 7 d. Sprendimą *Le Pen prieš Parlamentą* (C-208/03 P, Rink. p. I-6051, 39 punktas ir jame nurodyta teismų praktika).

42. Todėl toliau nevertinsiu bendro Pirmosios instancijos teismo požiūrio į nepagrįsto praturtėjimo ir *negotiorum gestio* principus, apie kuriuos visų pirma kalbama pirmuosiuose trijuose pagrinduose, ir konkrečiai jų taikymo sprendžiant atsakomybės nesant neteisėtų veiksmų klausimą [7], nes šiame apeliaciniame skunde toks klausimas nebuvo keliamas [8].

43. Vis dėlto manau, kad prieš pradedant iš esmės nagrinėti konkrečius *Masdar* nurodytus pagrindus pirmiausia vertėtų pateikti keletą bendrų pastabų dėl nepagrįsto praturtėjimo ir *negotiorum gestio* sąvokų, kad būtų galima atskleisti šioje byloje skundžiamų Pirmosios instancijos teismo išvadų kontekstą.

44. Kalbant apie deliktinę atsakomybę, EB 288 straipsnio antrojoje pastraipoje numatyta Bendrijos pareiga „pagal bendrus valstybių narių įstatymams būdingus principus“ atlyginti bet kokią žalą, kurią, eidamos savo pareigas, padaro jos institucijos.

45. Kaip *Masdar* pripažino savo ieškinyje, ši nuostata negali būti suprantama taip, kad Bendrijos teismų taikomi deliktinę atsakomybę reglamentuojantys principai turi arba net gali tiksliai atitikti visų valstybių narių įstatymuose esančius principus ar kad šie principai galėtų būti kažkaip „mechaniškai“ sukurti kaip bendras visų šių įstatymų vardiklis [9]. Todėl, kaip tai įprastai būna kalbant apie bendruosius teisės principus kaip apie teisės šaltinį, tam tikra prasme diskusija apie konkretų tokio principo turinį, kai šiuo klausimu nėra teismo praktikos, gali būti labai panaši į diskusiją, kaip atrodo vaiduoklis. Tačiau priimdamas sprendimą EB 288 straipsnio kontekste, Pirmosios instancijos teismas turėtų vadovautis pagrindinėmis reikšmingų nacionalinės teisės sistemų sąvokų savybėmis, prireikus jas pritaikant prie konkrečių Bendrijos teisinės sistemos reikalavimų.

46. Tai nurodžius, reikia pasakyti, kad ieškinių *de in rem verso* ir *negotiorum gestio*, kuriais *Masdar* remiasi nagrinėjamoje byloje, atžvilgiu valstybių narių teisinių sistemų palyginimas atskleidžia didelę jų pripažinimo ir taikymo įvairovę.

7 — Dėl išsamios Bendrijos atsakomybės nesant neteisėtų veiksmų analizės žr. neseniai pateiktos generalinio advokato M. Poiares Maduro išvados sujungtose bylose *FIAMM ir FIAMM Technologies prieš Tarybą ir Komisiją* (C-120/06 P ir C-121/06 P, šiuo metu nagrinėjama Teisingumo Teisme) 53–83 punktus.

8 — Be to, mano nuomone, nagrinėjamoje byloje nėra keliama problema, kuri gali būti laikoma susijusia su viešosios tvarkos klausimu, kurį Teisingumo Teismas galėtų ar turėtų iškelti savo iniciatyva. Šiuo atžvilgiu žr. generalinio advokato F. G. Jacobs išvadoje, pateiktoje byloje *Salzgitter prieš Komisiją* (C-210/98 P, Rink. p. I-5843, 140–143 punktai), pasiūlytus griežtus kriterijus, pagal kuriuos, pirma, reikia įvertinti, ar pažeista taisykle padedama siekti pagrindinio Bendrijos teisės sistemos tikslo ir ar ji turi pastebimos reikšmės šio tikslo įgyvendinimui, antra, reikia nustatyti, ar pažeista taisyklė buvo nustatyta dėl trečiųjų asmenų ar visos visuomenės interesų, o ne tik tiesiogiai susijusių asmenų interesų, ir, trečia, ar teisės normų pažeidimas yra akivaizdus, t. y. Bendrijos teismas gali lengvai jį nustatyti ir apibrėžti.

9 — Šiuo klausimu žr. generalinio advokato M. Poiares Maduro išvados bylose *FIAMM ir FIAMM Technologies prieš Tarybą ir Komisiją*, minėtose 7 išnašoje, 55 punktą.

47. Vis dėlto galima apibendrintai nurodyti, kad valstybių narių teisinėse sistemose šiuo klausimu įtvirtintas itin atsargus požiūris ir tai netgi labiau pasakytina apie *negotiorum gestio* nei apie nepagrįstą praturtėjimą. Nors būtent pirmasis iš minėtųjų principų yra netgi nežinomas kai kuriose teisinėse sistemose, galima teigti, kad ten, kur šis principas yra pripažįstamas kaip atsakomybės pagrindas, juo paprastai galima remtis tik laikantis griežtų sąlygų ir kaip subsidiaria teisių gynimo priemone. Įprastai šie ieškiniai ir principai naudojami teisės spragoms pašalinti ir veikia kaip „paskutinės išeities“ priemonė, kuri remiasi bendrais teisingumo ir teisingumu paremtos teisės sumetimais, todėl kaip tik dėl šios priežasties daugeliu atvejų šiuos principus įtvirtino ir išplėtojo teismai.

48. Panašiai pagal šiuos principus kylanti atsakomybė paprastai griežtai laikoma subsidiaria bet kurios kitos sutartinės atsakomybės atžvilgiu. Iš tikrųjų tiek nepagrįsto praturtėjimo, tiek *negotiorum gestio* principo, kaip teisinio atsakomybės pagrindo, apimtį dažniausiai lemia atitinkamos valstybės narės siekimas išsaugoti principą, kad sutartyje paprastai negalima suteikti teisių ar nustatyti įpareigojimų tretiesiems asmenims (tiesioginių sutartinių santykių principas), ir bendresne prasme – teisinį saugumą.

49. Taigi sutartinių santykių egzistavimas įprastai atima galimybę remtis nepagrįsto praturtėjimo principu, nes sutarties vykdymas tokiomis aplinkybėmis nebūtų laikomas „be pagrindo“ (*sine causa*), taip pat tokia situacija prieštarautų reikalavimui kito asmens reikalus tvarkyti savanoriškai ir nesuinteresuotai, kuris bendrai būdingas *negotiorum gestio* sampratai.

50. Be to, kalbant konkrečiau apie (trišalius) sutartinius santykius, kokie susiklostė nagrinėjamu atveju, atrodo, kad didžiojoje daugumoje valstybių narių dėl įvairių priežasčių, be kita ko, ir dėl priežastinio ryšio aplinkybių tokiam subrangovui, kuris yra panašioje situacijoje kaip *Masdar*, paprastai nebūtų suteikta teisė remiantis nepagrįsto praturtėjimo ar *negotiorum gestio* pagrindais tiesiogiai reikalauti žalos atlyginimo iš šalies, kuri sudariusi sutartį su pagrindiniu rangovu, tai yra šalies, kuri yra panašioje situacijoje kaip ir Komisija nagrinėjamoje byloje.

51. Atsižvelgiant į šias aplinkybes, Pirmosios instancijos teismo požiūris, mano nuomone, iš esmės atitiko pagrindinius valstybių narių teisės sistemose esančių nepagrįsto praturtėjimo ir *negotiorum gestio* sąvokų ypatumus, kai remdamasis skundžiamo sprendimo

96–104 punktuose pateiktais išsamiais motyvais jis nusprendė, kad tokiu atveju, koks nagrinėjamas šioje byloje, nėra tenkinamos sąlygos pateikti šiais principais pagrįstą reikalavimą.

52. Pagrindinis Pirmosios instancijos teismo argumentas, išdėstytas skundžiamojo sprendimo 97 ir 98 punktuose, buvo tas, kad tokio pobūdžio byla iš esmės turi būti vertinama atsižvelgiant į byloje aptariamus sutartinius santykius ir atitinkamai, pagal sutartinę atsakomybę reglamentuojančias taisykles.

53. Šiomis aplinkybėmis, konkrečiai kalbant apie pirmąjį *Masdar* apeliacinio skundo pagrindą, reikėtų pažymėti, jog *Masdar* netvirtina, kad jos subrangos sutartis su *Helmico* buvo nutraukta ar negaliojanti tuo metu, kai ji toliau vykdė įsipareigojimus. Apeliantė nurodo, kad dėl *Helmico* padaryto sutarties pažeidimo ji turėjo teisę nutraukti šią sutartį, o Pirmosios instancijos teismas turėjo išnagrinėti, ar *Masdar* vis dar buvo teisiniu požiūriu įpareigota toliau ją vykdyti.

54. Vis dėlto, net jei *Helmico* nevykdant sutartinių įsipareigojimų *Masdar* turėjo teisę nebeteikti paslaugų ir nutraukti sutartį, ši aplinkybė nėra reikšminga nagrinėjamu atveju. Svarbu tai, kad *Masdar* ir *Helmico* santykius vis dar reguliavo tarp jų sudarytos subrangos sutartys, nes toks sutarties pažeidimas, kurį šiuo atveju neatlikdama mokėjimų padarė *Helmico*, nepanaikina sutarties, bet, kaip skundžiamojoje sprendimo 98 punkte teisingai nurodė Pirmosios instancijos teismas, dėl jo pažeidimą padariusiai šaliai kyla sutartinė atsakomybė.

55. Kadangi, kaip skundžiamo sprendimo 97–100 punktuose teisingai nusprendė Pirmosios instancijos teismas, nepagrįsto praturtėjimo ir *negotiorum gestio* pagrindu kylanti atsakomybė yra papildoma tokios sutartinės atsakomybės atžvilgiu, nedarydamas teisės klaidos šis teismas galėjo atmesti šiais principais pagrįstą *Masdar* reikalavimą neatsižvelgiant į *Masdar* suteiktą teisę nutraukti šias sutartis. Šiomis aplinkybėmis taip pat negalima teigti, kad atsisakydamas atsižvelgti į *Masdar* teisę nutraukti aptariamas sutartis Pirmosios instancijos teismas padarė procesinį pažeidimą.

56. Todėl pirmasis apeliacinio skundo pagrindas yra nepagrįstas.

57. Dėl kito kaltinimo, kad nagrinėdamas nepagrįsto praturtėjimo ir *negotiorum gestio* pagrindu pateiktus reikalavimus Pirmosios instancijos teismas turėjo atsižvelgti į tai, jog pagal minėtąjį Finansinį reglamentą Komisija turėjo išieškojimo teisę, taip pat nemanau, kad vertinant minėtus reikalavimus ši aplinkybė būtų reikšminga.

58. Kaip matyti iš skundžiamo sprendimo 99 ir 100 punktų, Pirmosios instancijos teismas atsisakė taikyti šiuos principus iš esmės todėl, kad, atsižvelgiant į teiktų paslaugų sutartinį pobūdį (Komisija gavo naudos pagal sutartį, kurią ji buvo sudariusi su *Helmico,* o *Masdar* veikė pagal subrangos sutartį, kurią sudarė su ta pačia bendrove) bet koks Komisijos praturtėjimas negalėjo būti laikomas nepagrįstu ir atsakomybė, kuri *negotiorum gestio* pagrindu taikoma išimtiniais atvejais, negalėjo kilti.

59. Be to, priešingai nei tvirtina apeliantė, atsižvelgiant į sutartinių santykių tarp šalių principą (*privity of law*) negalima tvirtinti, kaip teisingai pastebėjo Komisija, kad dėl *Helmico* atžvilgiu pateiktų nurodymų grąžinti lėšas sutartiniai *Masdar* (kaip subrangovo) ir *Helmico* (kaip rangovo) santykiai netektų praktinės reikšmės.

60. Todėl ir antrasis pagrindas nėra pagrįstas.

61. Galiausiai dėl konkrečių teisės klaidų, kurias taikydamas *negotiorum gestio* principą Pirmosios instancijos teismas tariamai padarė skundžiamo sprendimo 101–103 punktuose, primintina, kad pagal bendrus valstybių narių teisės sistemoms principus, kaip skundžiamo sprendimo 100 punkte teisingai nurodė Pirmosios instancijos teismas, šis principas gali būti atsakomybės pagrindas tik išskirtiniais atvejais [10].

62. Atsižvelgdamas į tai manau, jog Pirmosios instancijos teismas skundžiamo sprendimo 101 punkte pagrįstai konstatavo, kad ieškovės sutartinių įsipareigojimų vykdymas *Helmico* atžvilgiu nebūtinai turi būti laikomas savanorišku kišimusi į kito asmens reikalus. Visų pirma ta aplinkybė, kad *Masdar* turėjo teisę nutraukti sutartis su *Helmico*, buvo akivaizdžiai nepakankama, kad, darant priešingą išvadą, būtų galima *Masdar* vykdytą paslaugų teikimą laikyti savanorišku.

63. Be to, vadovaujant tokiems projektams, kokie nagrinėjami šioje byloje, *negotiorum gestio* atžvilgiu nėra svarbu, ar Komisija pati būtų galėjusi vykdyti projektą, nes įprastomis sąlygomis tokius projektus Komisija taip pat dažnai vykdo ne pati, bet, kaip ir nagrinėjamu atveju, pasitelkdama rangovus. Todėl Pirmosios instancijos teismas galėjo pagrįstai remtis 1998 m. spalio 5 d. laišku,

10 — Žr. šios išvados 46–50 punktus.

kuriame Komisija nurodė galimybę „imtis kitų priemonių projekto įgyvendinimui užtikrinti“, siekdamas parodyti, kad *Masdar* neteisingai tvirtino, jog Komisija negalėjo vadovauti nagrinėjamiems projektams.

64. Galiausiai skundžiamo sprendimo 101 punkte išdėstytas Pirmosios instancijos teismo argumentas, kad „įgaliotinis paprastai atlieka veiksmus be įgaliotojo žinios arba bent jau taip, kad pastarasis nežino, jog jam būtinai tuoj pat reikia imtis veiksmų“, mano nuomone, atitinka *negotiorum gestio* sąvoką ir griežtas jos taikymo sąlygas.

65. Be kita ko, šio argumento, kuris yra tik vienas iš kelių motyvų, kuriuos skundžiamo sprendimo 101 punkte Pirmosios instancijos teismas pateikė savo išvadai, kad civilinio ieškinio *negotiorum gestio* pateikimo sąlygos nebuvo įvykdytos, pagrįsti, nepaneigia tvirtinimas, kad gali būti konkrečių atvejų, kai šis principas taikomas neatsižvelgiant į tai, ar asmuo, kurio reikalai buvo tvarkomi, apie tai žinojo, kaip tai galėtų būti tokiu atveju, kai rimtai sergantis, bet sąmoningas asmuo yra kito asmens vežamas į ligoninę; tačiau šis *Masdar* nurodytas pavyzdys visiškai nepanašus į situaciją nagrinėjamoje byloje.

66. Todėl pateikti argumentai, susiję su trečiuoju pagrindu, yra nepagrįsti.

67. Iš to, kas pasakyta, išplaukia, kad pirmieji trys skundo pagrindai dėl Pirmosios instancijos teismo vertinimo, susijusio su nepagrįstu praturtėjimu ir *negotiorum gestio*, turi būti atmesti.

2. Dėl penktojo pagrindo, grindžiamo tuo, kad atmesdamas atsakomybe dėl nerūpestingumu ar dėl tyčios pagrįstą reikalavimą Pirmosios instancijos teismas padarė klaidą manydamas, kad *Masdar* pateikė nepakankamai argumentų

a) Pagrindiniai argumentai

68. Penktajame pagrinde apeliantė tvirtina, jog atmesdamas atsakomybe dėl nerūpestingumo ar dėl tyčios pagrįstą reikalavimą Pirmosios instancijos teismas klydo manydamas, kad ji pateikė nepakankamai argumentų, atsižvelgiant į tai, jog klausimas aiškus konkrečiomis šio atvejo aplinkybėmis, kuriomis Komisija įgyvendino pagal Finansinį reglamentą nustatytą teisę išieškoti.

69. Apeliantė teigia, kad nors Komisija nuo 1998 m. spalio mėn. žinojo apie *Helmico* daromus pažeidimus, ji iš pradžių leido apeliantei ar netgi ją skatino užbaigti darbus ir tada pasinaudojo teise išieškoti, taip atimdama iš *Helmico* visas pagal sutartis gautas lėšas. Komisija žinojo, kad tai sutrikdys mokėjimų *Masdar* tvarką, kuri buvo suderinta su Komisija ir gavus jos pritarimą. Tokiomis aplinkybėmis galima daryti tik vieną išvadą, kad Komisija, kuri turėjo laikytis rūpestingumo pareigos, veikė nerūpestingai ar neatsakingai, taip sukeldama *Masdar* žalingas pasekmes.

b) Vertinimas

70. Galiausiai *Masdar* nurodo, kad pagal Bendrijos teisę atsakomybės už grynuosius finansinius nuostolius ribos turėtų būti platesnės, palyginti su Anglijos teisėje numatytomis atsakomybės už tokius nuostolius sąlygomis, atsižvelgiant į specialią Komisijos teisę išieškoti, jei akivaizdu, kad dėl nurodymo grąžinti lėšas poveikio bus atsisakyta apmokėti subrangovams, kurie laikėsi įsipareigojimų. Jei šiam argumentui nebūtų pritarta, tokios atsakomybės ribos turėtų būti išplėstos taip, kad ji būtų taikoma bent jau šios bylos aplinkybėmis.

72. Pirmiausia reikia pažymėti, kad Pirmosios instancijos teisme *Masdar* pateikti atsakomybe dėl nerūpestingumo ar dėl tyčios grindžiami reikalavimai buvo susiję tik su Komisijos veiksmais dėl mokėjimų *Helmico* sustabdymo, kaip Pirmosios instancijos teismas aiškiai konstatavo skundžiamo sprendimo 140 punkte, ir apeliantė šiam teiginiui neprieštaravo nagrinėjamoje byloje. Todėl skundžiamo sprendimo 140 ir 141 punktuose, su kuriais susijęs apeliacinio skundo penktasis pagrindas, Pirmosios instancijos teismas nagrinėjo tik tai, ar Komisijos veiksmai, kai ji sustabdė mokėjimus *Helmico*, buvo padaryti tyčia, ar dėl nerūpestingumo.

71. Komisijos nuomone, *Masdar* pateikti argumentai yra nepriimti, nes jais ginčijamos nustatytos faktinės aplinkybės, ir netinkami, nes iš tikrųjų jie susiję su Pirmosios instancijos teismo nenagrinėtu klausimu. Ši institucija taip pat nurodo, jog Pirmosios instancijos teismas padarė teisingą išvadą, kad *Masdar* paprasčiausiai nepagrindė savo argumento, ir pagrįstai atmetė reikalavimą, pagrįstą Komisijos kalte.

73. Todėl tiek, kiek *Masdar* pateikia samprotavimus dėl nurodymų grąžinti lėšas, kurie yra Komisijos sprendimai, atskirtini nuo ankstesnių mokėjimų sustabdymo 1999 metais, ir tvirtina, kad taip Komisija galiausiai jai neleido gauti mokėjimų iš *Helmico*, bei

remiasi kitomis faktinėmis bylos aplinkybėmis, kurios nėra tiesiogiai susijusios su mokėjimų sustabdymu ar kurios atsirado vėliau, apeliantės argumentai, kaip teisingai pastebėjo Komisija, yra netinkami ir į juos neturi būti atsižvelgta.

74. Todėl šią penktojo pagrindo dalį reikia atmesti.

75. Kalbant apie kitą kaltinimą, kad Pirmosios instancijos teismas padarė klaidą, skundžiamo sprendimo 141 punkte konstatuodamas, kad *Masdar* nepateikė pakankamai argumentų nei savo tvirtinimui pagrįsti, nei dėl tokios pareigos kilmės šaltinio bei apimties, visų pirma reikia pastebėti, kad pagrįstų argumentų nepateikimas, kaip matyti iš minėtame punkte Pirmosios instancijos teismo išdėstytų motyvų, buvo tik viena iš priežasčių, kuriomis remiantis ieškinio pagrindas dėl tyčios ar nerūpestingumo buvo atmestas kaip nepagrįstas. Pirmosios instancijos teismas taip pat nusprendė, kad nebuvo įrodytas priežastinis ryšys tarp tariamo pareigos pažeidimo ir nurodytos žalos. Todėl net darant prielaidą, kad iš tikrųjų egzistavo *Masdar* nurodyta rūpestingumo pareiga, tai negalėtų turėti poveikio Pirmosios instancijos teismo sprendimui atmesti šį pagrindą.

76. Be to, nors galima neabejotinai teigti, kad vykdydama savo uždavinius Komisija turi laikytis bendrosios rūpestingumo pareigos, kaip ir gero administravimo principo [11], o kai kuriais atvejais ir kitų įpareigojimų, nėra visiškai akivaizdu, kad būtų konkreti pareiga, susijusi su trečiųjų šalių interesais sutartinių santykių, kokie nagrinėjami šioje byloje, atveju, kuri Komisijai neleistų sustabdyti mokėjimų esant šioje byloje apibūdintoms aplinkybėms. Todėl iš šio atvejo faktinių aplinkybių nėra visiškai aišku, kaip tvirtino *Masdar*, ir negalima *a priori* teigti, kad Komisija veikė nerūpestingai ar neatsakingai, taip sukeldama *Masdar* žalingas pasekmes.

77. Taigi manau, kad dėl *Masdar* pateiktų argumentų, kuriais buvo siekiama pagrįsti ieškinio pagrindą dėl tyčios ar nerūpestingumo, Pirmosios instancijos teismas teisingai nusprendė, kad *Masdar* reikalavimai nebuvo pakankamai pagrįsti.

11 — Šiuo klausimu žr., pavyzdžiui, 2004 m. liepos 15 d. Sprendimą *Ispanija prieš Komisiją* (C-501/00, Rink. p. I-6717, 52 punktas).

78. Iš to išplaukia, kad turi būti atmestas visas penktasis apeliacinio skundo pagrindas.

3. Dėl šeštojo ir septintojo pagrindų, susijusių su Pirmosios instancijos teismo išvada, kad Komisija nebuvo suteikusi jokių garantijų

a) Pagrindiniai argumentai

79. Šeštuoju ir septintuoju pagrindais *Masdar* ginčija skundžiamo sprendimo motyvus, dėl kurių buvo atmestas jos reikalavimas, kad Komisija suteikė garantijas, kurios sukėlė teisėtų lūkesčių.

80. Šiam apeliacinio skundo pagrindui pagrįsti *Masdar* nurodo, pirma, kad Pirmosios instancijos teismas padarė klaidą teigdamas, jog jis neturėjo informacijos, kuria remiantis būtų galima įrodyti, jog apie *Masdar* nurodytas garantijas buvo pranešta 1998 m. spalio 2 d. susitikime. Atsižvelgiant į skundžiamo sprendimo 143 ir 149 punktuose išdėstytus motyvus, kuriais atsisakyta išklausyti liudytojo parodymų apie šias garantijas, Pirmosios instancijos teismas negalėjo padaryti tokios išvados.

81. Antra, *Masdar* pažymi, kad Pirmosios instancijos teismas padarė klaidą teigdamas, jog visiškai neatrodė, kad apie minėtas garantijas buvo pranešta. klaidingais ir nevisapusiškais pagrindais, nes jis neatsižvelgė į konkrečias bylos aplinkybes, kaip antai *Masdar* teisę nutraukti subrangos sutartis ir Komisijos teisę sustabdyti pagrindinių sutarčių vykdymą ir nurodyti sugrąžinti lėšas. *Masdar* taip pat nurodo, jog iš tiesų būtų nesuprantama, kad Komisija ir *Masdar* kartu norėjo, jog projektai būtų įgyvendinti, o apeliantei atlyginta už jos darbą, kaip nurodyta skundžiamo sprendimo 148 punkte, jei vienaip ar kitaip nebūtų suteiktos abipusės garantijos.

82. Trečia, *Masdar* teigia, kad Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidą, skundžiamo sprendimo 119 punkte nustatydamas, kad dėl Komisijos 1998 m. posėdžio neprotokolavimo šis tapo neformaliu, ir todėl šis teismas klaidingai atmetė galimybę, kad Komisija vienaip ar kitaip pranešė apie šias garantijas.

83. Galiausiai *Masdar* pažymi, jog tokiomis aplinkybėmis nekyla jokių abejonių, kad Komisija buvo suteikusi garantijas.

84. Tačiau Komisija tvirtina, kad šiais pagrindais *Masdar* iš tikrųjų siekia iš naujo įvertinti faktines aplinkybes ir todėl jie yra nepriimtini. Bet kuriuo atveju Pirmosios instancijos teismas detaliai išnagrinėjo konkrečių garantijų egzistavimo klausimą ir jo išvados šiuo atžvilgiu buvo teisingos.

b) Vertinimas

85. Argumentais, kuriais grindžiamas šeštasis ir septintasis pagrindai, *Masdar* iš esmės siekia ginčyti skundžiamojo sprendimo 119–130 punktuose išdėstytą Pirmosios instancijos teismo vertinimą dėl to, ar apie *Masdar* nurodytas garantijas buvo pranešta 1998 m. spalio 2 d. susitikime, tvirtindama, kad, atsižvelgiant į bylos aplinkybes, Pirmosios instancijos teismas turėjo nuspręsti, jog Komisija tokias garantijas iš tikrųjų suteikė.

86. Taigi *Masdar* akivaizdžiai ginčija Pirmosios instancijos teismo atliktą įrodymų dėl garantijų suteikimo vertinimą.

87. Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad apeliacinio skundo atveju Teisingumo Teismas neturi kompetencijos nustatyti faktinių aplinkybių nei iš esmės nagrinėti įrodymų, kuriais Pirmosios instancijos teismas grindė šias faktines aplinkybes. Iš tikrųjų, jeigu šie įrodymai gauti teisėtai, buvo laikomasi bendrųjų teisės principų ir įrodymų vertinimo procedūros taisyklių, tik Pirmosios instancijos teismas gali įvertinti jam pateiktų įrodymų įrodomąją galią [12].

12 — Žr. sprendimo *John Deere prieš Komisiją*, minėto 6 išnašoje, 22 punktą; 2007 m. sausio 25 d. Sprendimo *Sumitomo Metal Industries ir Nippon Steel prieš Komisiją* (sujungtos bylos C-403/04 P ir C-405/04 P, Rink. p. I-729) 38 punktą ir 2007 m. lapkričio 22 d. Sprendimo *Sniace prieš Komisiją* (C-260/05 P, Rink. p. I-10005) 35 punktą.

88. Šis vertinimas, išskyrus Pirmosios instancijos teismui pateiktų įrodymų iškraipymo atvejus, nėra teisės klausimas, kurį gali tikrinti Teisingumo Teismas [13].

89. Kadangi šioje byloje *Masdar* neteigė, jog buvo iškraipytos faktinės aplinkybės, ir Pirmosios instancijos teismui nepateikė įrodymų arba bet kuriuo atveju to nepagrindė, šeštasis ir septintasis pagrindai yra nepriimtini tiek, kiek jais ginčijamas Pirmosios instancijos teismo atliktas įrodymų vertinimas.

90. Be to, kalbant konkrečiai apie *Masdar* kaltinimą, kad skundžiamo sprendimo 143–149 punktuose Pirmosios instancijos teismas atsisakė išklausyti liudytojo parodymus dėl 1998 m. spalio 2 d. susitikimo, reikėtų visų pirma priminti, kad pagal nusistovėjusią teismų praktiką tik Pirmosios instancijos teismas gali spręsti dėl galimos būtinybės papildyti informaciją, kurią jis turi apie nagrinėjamas bylas [14]. Be to, kaip Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad net jeigu pateiktame prašyme apklausti liudytojus tiksliai nurodomi faktai, dėl kurių liudytojas ar liudytojai turėtų būti apklausti, ir priežastys, dėl kurių tai turėtų būti padaryta, Pirmosios instancijos teismas pats įvertina prašymo svarbą, atsižvelgdamas į bylos dalyką ir būtinybę apklausti nurodytus liudytojus [15].

91. Minėtuose sprendimo punktuose Pirmosios instancijos teismas būtent tai padarė, 148 punkte konstatuodamas, kad liudijimų turinys bet kuriuo atveju būtų nepakankamas įrodyti reikšmingą aplinkybę, tai yra, kad Komisija suteikė garantijas dėl mokėjimo apeliantei.

92. Antra, kalbat apie tai, kad atsižvelgdama į šį kontekstą *Masdar*, atrodo, teigia, jog skundžiamame sprendime yra prieštaravimų tarp motyvų, kuriais remiantis buvo atsisakyta išklausyti liudytojo parodymus, ir išvados, kad apeliantės nurodytos garantijos nebuvo suteiktos, šis tvirtinimas nėra pagrįstas, nes,

13 — 1994 m. kovo 2 d. Sprendimas *Hilti prieš Komisiją* (C-53/92 P, Rink. p. I-667, 42 punktas) ir 2004 m. sausio 7 d. Sprendimas *Aalborg Portland ir kiti prieš Komisiją* (sujungtos bylos C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ir C-219/00 P, Rink. p. I-123, 49 punktas).

14 — Žr., be kita ko, 2001 m. liepos 10 d. Sprendimą *Ismeri Europa prieš Audito Rūmus* (C-315/99 P, Rink. p. I-5281, 19 punktas); 2004 m. spalio 7 d. Sprendimą *Mag Instrument prieš VRDT* (C-136/02 P, Rink. p. I-9165, 76 punktas) ir 2005 m. birželio 28 d. Sprendimą *Dansk Rørindustri ir kiti prieš Komisiją* (sujungtos bylos C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P ir C-213/02 P, Rink. p. I-5425, 67 punktas).

15 — Žr., be kita ko, sprendimo *Sniace prieš Komisiją*, minėto 12 išnašoje, 78 punktą ir sprendimo *Dansk Rørindustri ir kiti prieš Komisiją*, minėto 14 išnašoje, 68 punktą.

kaip skundžiamo sprendimo 148 punkte teisingai pastebėjo Pirmosios instancijos teismas, abiejų šalių valios, kad *Masdar* įgyvendintų projektus ir jai būtų atlyginta už darbą, egzistavimas akivaizdžiai skiriasi nuo konkrečios Komisijos garantijos, kad ji tiesiogiai sumokės apeliantei, suteikimo.

93. Iš to, kas pasakyta, matyti, kad šeštasis ir septintasis apeliacinio skundo pagrindai turi būti atmesti.

4. Dėl ketvirtojo pagrindo, grindžiamo tuo, kad Pirmosios instancijos teismo išvados dėl nepagrįsto praturtėjimo ir *negotiorum gestio* bei dėl teisėtų lūkesčių yra prieštaringos

a) Pagrindiniai argumentai

94. *Masdar* kaltina, jog nagrinėdamas teisėtų lūkesčių apsaugos principo taikymo klausimą Pirmosios instancijos teismas nustatė, kad nebuvo tenkinamos griežtos jo taikymo sąlygos, nors jis gerai suvokė, kad Komisija skatino *Masdar* toliau teikti paslaugas (skundžiamo sprendimo 101 punktas), o *Masdar* ir Komisija kartu norėjo, kad *Masdar* įgyvendintų projektus ir jai būtų atlyginta už darbą (skundžiamo sprendimo 148 punktas).

95. Remdamasi panašiais argumentais, kurie buvo pateikti ankstesniems apeliacinio skundo pagrindams pagrįsti, apeliantė tvirtina, kad 1998 m. spalio 2 d. susitikime ir (arba) vėliau vykstant pasikeitimui laiškais galėjo atsitikti „kažkas“, kas paskatino *Masdar* toliau teikti paslaugas, numatytas jos ir *Helmico* subrangos sutartyje. Jeigu tas „kažkas“ ir neatitiko griežtų kriterijų, kuriuos Pirmosios instancijos teismas taikė spręsdamas dėl reikalavimo, susijusio su teisėtais lūkesčiais, pagrįstumo, jo aiškiai pakako įtikinti *Masdar* toliau teikti paslaugas, o tai reiškia, kad Pirmosios instancijos teismas padarė klaidingą išvadą, kad turima informacija neparodė konkrečių Komisijos suteiktų garantijų, dėl kurių ieškovė būtų galėjusi remtis tokiu reikalavimu.

96. Jei šiam argumentui nebūtų pritarta, apeliantė nurodo, kad Pirmosios instancijos teismo taikyti kriterijai yra pernelyg griežti ir tokiais atvejais, koks nagrinėjamas šioje byloje, sukelia neteisingų pasekmių. Todėl turėtų būti nuspręsta, kad konkrečių garantijų egzistavimas gali būti nustatytas atsižvelgiant į aplinkybes, kokios nagrinėjamos šioje byloje.

97. Galiausiai *Masdar* ginčija skundžiamo sprendimo 103 punkte esančią išvadą, kad toliau dirbdama su projektu apeliantė prisiėmė normalia laikoma komercinę riziką. Nė vienas protingai veikiantis ūkio subjektas tokiomis aplinkybėmis nebūtų toliau dirbęs, jei Komisijos veiksmai nebūtų sukėlę tokiam asmeniui teisėtų lūkesčių, kad už atliktas paslaugas bus sumokėta.

98. Komisijos nuomone, su šiuo pagrindu susiję argumentai yra nepriimtini ir bet kuriuo atveju akivaizdžiai nepagrįsti.

b) Vertinimas

99. Kalbant apie tariamą Pirmosios instancijos teismo išvadų, atitinkamai išdėstytų skundžiamojo sprendimo 101 ir 148 punktuose, prieštaravimą, šis kaltinimas bent iš dalies grindžiamas klaidingu pirmojo iš nurodytųjų sprendimo punktų aiškinimu, kuriame Pirmosios instancijos teismas tik pažymėjo: „Įgaliotinis paprastai atlieka veiksmus be įgaliotojo žinios arba bent jau taip, kad pastarasis nežino, jog jam būtinai tuoj pat reikia imtis veiksmų. Be to, pati ieškovė nurodo, kad jos pasirinkimą 1998 m. spalio mėn. tęsti darbus lėmė Komisijos raginimas“.

100. Tokiomis aplinkybėmis aiškiai matyti, kad šiuo teiginiu Pirmosios instancijos teismas siekė ne pritarti minėtiesiems argumentams, bet parodyti prieštaravimus tarp *Masdar* reikalavimo, grindžiamo *negotiorum gestio*, ir jos argumentų, susijusių su teisėtų lūkesčių apsauga, pagal kuriuos Komisija skatino apeliantę toliau teikti paslaugas. Be to, *Masdar* netiesiogiai pripažįsta, kad Pirmosios instancijos teismas nepritarė šiems argumentams, nes ji teigia, kad šis teismas turėjo nuspręsti, kad koks nors įvykis paskatino *Masdar* tęsti darbus.

101. Bet kuriuo atveju, net jeigu, kaip tvirtina *Masdar*, Pirmosios instancijos teismas gerai suvokė, kad Komisija skatino *Masdar* toliau teikti paslaugas, tai visiškai nereiškia, jog buvo suteiktos konkrečios garantijos, kurios pagrįstų su teisėtais lūkesčiais susijusį reikalavimą.

102. Remdamasis panašiais motyvais jau atmečiau argumentą, jog Pirmosios instancijos teismo motyvai, kuriais buvo grindžiama skundžiamo sprendimo 148 punkte esanti išvada, kad *Masdar* ir Komisija kartu norėjo užbaigti projektus, buvo prieštaringi.

103. Kitais apeliantės pateiktais argumentais, kuriais grindžiamas ketvirtasis apeliacinio skundo pagrindas, taip pat siekiama ginčyti Pirmosios instancijos teismo išvadą, kad nebuvo suteikta konkrečių garantijų, kuri, kaip minėjau, pagrįsta faktinių aplinkybių vertinimu ir todėl negali būti ginčijama apeliacinėje byloje [16].

104. Šiuo atžvilgiu pakanka konstatuoti, kaip teismo posėdyje teisingai pabrėžė Komisija, jog nėra įtikinami tvirtinimai, kad vienintelis paaiškinimas, kodėl *Masdar* toliau vykdė darbus, – net jei dėl to prisiėmė didesnę nei įprasta komercinę riziką, – galėtų būti tik toks, kad 1998 m. spalio 2 d. susitikime ir (arba) vėliau pasikeičiant laiškais Komisija suteikė *Masdar* garantijas, kuriomis remiasi.

105. Todėl ketvirtasis ieškinio pagrindas taip pat turi būti atmestas.

106. Iš anksčiau išdėstytų aplinkybių išplaukia, kad turi būti atmestas visas apeliacinis skundas.

VI — Dėl bylinėjimosi išlaidų

107. Pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 69 straipsnio 2 dalį, taikomą apeliacinėse bylose pagal šio reglamento 118 straipsnį, pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jei laimėjusi šalis to prašė. Kadangi Komisija prašė priteisti bylinėjimosi išlaidas iš *Masdar*, o pastaroji pralaimėjo bylą, ji turi jas padengti.

16 — Žr. šios išvados 87 ir 88 punktus.

VII — Išvada

108. Dėl anksčiau nurodytų priežasčių siūlau Teisingumo Teismui nuspręsti taip:

1. Atmesti apeliacinį skundą;

2. Priteisti iš *Masdar* bylinėjimosi išlaidas.